

ВОЛИНСЬКА СІЧ

(Закінчення. Поч. у ч. за 26 червня, 10 липня ц. р.)

Так Волинь залишилась поза межами влади Запорозького Війська, що у 1654 р. прийняло протекторат московського царя. Військові дії між козаками, яких підтримувало московське військо, і поляками продовжувались. Волинь з того часу стає фронтальною смугою, опинившись під впливами поляків, московитів, козаків. Шляхта Південної Волині, зібравшись в Олиці у червні 1657 р., направила свого посла Зеленського до Чигирини з проханням

прийняти їх під опіку козаків. Ідея козацького патронату не вгасала на Волині. Не спинила її й смерть Б. Хмельницького (серпень 1657 р.). В січні 1658 р. козацькі залоги стояли вже в Полонному, Острозі, Межирічах, Корці та інших волинських містах. На чолі новоорганізованого Волинського полку стояв Тарнавський. Місцем його осідку були Межирічі у колишніх мастках князів Корецьких.

Козацький протекторат на Волині був причиною роздратування поляків. Незважаючи на це, козаки

Тарнавського перебували тут до березня 1650 р. До часу, коли на домагання поляків П. Тетеря прибув до Межиріч і змусив припинити існування Волинського полку, щоб після цього на вигідних умовах розпочати переговори з поляками. Після укладення Гадяцького договору (вересень 1658 р.) до території, що перебувала під впливом Війська Запорозького, Волинь не потрапила. Всі козацькі залоги між Случем та Горинню І. Виговський зобов'язувався відкликати. Однак до часу скинення Виговського з гетьманства

(жовтень 1659 р.) ця околиця Волинського воєводства ще була нейтральною смугою. Згодом Волинь перестала відігравати помітну роль, ставши знову однією з провінцій Польщі.

Ще один цікавий факт пов'язує Волинь з козацтвом. У 1705 році в Дубні з козацьким військом перебував гетьман України Іван Мазепа. Він здійснив похід за наказом царя Петра І в часи Північної війни. Саме тут на Волині він розпочав робити перші кроки по здійсненню віковичної мрії народу України — жити у незалежній державі. Починаючи з XVIII ст., зв'язки козацької України з Волинським краєм почали

слабнути і врешті-решт перервалися зовсім. Але не могло зникнути у волинських душах прагнення до волі та свободи. Як вважав В. Антонович, гайдамацький рух бере свій початок саме з волинських земель. У 1708 році в околицях Межиріч Корецьких був створений перший гайдамацький загін під проводом міщанина цього містечка Грицька Пащенка.

У XX ст. Волинська земля прийняла в своє лоно відважних січових стрільців, а у Волинському Поліссі уродженець с. Бистричі Тарас Боровець організував «Поліську Січ».

Кидаючи ретроспективний погляд на нашу

історію, бачимо, що Волинський край був нерозривно пов'язаний з українським козацтвом. Вихідці з Волині ставали справжніми козаками, здобуваючи славу та волю України. Вони разом з подолянами, галичанами, жителями Київщини, Брацлавщини боролися свій рідний край, свою матінку-Україну-Русь від нападів татар, турків, польської та московської несправедливості. Об'єднувала їх любов до рідної землі, вірність християнській православній вірі.

Олександр БУЛИГА,

старший науковий співробітник обласного краєзнавчого музею.